

Motion till riksdagen 2024/25:1898

av **Anders Ådahl (C)**

Modernisering av ellagen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera ellagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att modernisera ellagen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige var ett fattigt jordbrukarland när elektrifieringen inleddes. Grundstenen kom år 1902, då riksdagen antog den ellag som delvis gäller än idag. De första starkströmsföreskrifterna kom 1904 då Kommerskollegiets föreskrifter om elektriska anläggningar antogs.

När elmarknaden avreglerades 1996 ersattes den gamla ellagen med en ny. Ellagen (1997:857) ersatte den gamla ellagen (1902:71). Det materiella innehållet i den nya ellagen baserades på den gamla lagens bestämmelser om nätkoncession, nätverksamhet och nättariffer, skyddsåtgärder och skadestånd, elsäkerhetsåtgärder, tillsyn med mera. De delar av ellagstiftningen som hade införts till följd av 1996 års elmarknadsreform fördes över till den nya lagen i huvudsak oförändrade.

Elmarknadsreformen 1996 hade som huvudprincip att åstadkomma en skillnad mellan å ena sidan produktion och försäljning av el och å andra sidan överföring av el (nätverksamhet). Produktionen och försäljningen av el ska ske i konkurrens, medan nätverksamheten som är ett naturligt monopol ska regleras och övervakas. Syftet med avregleringen var att ”genom ökad konkurrens nå ett än mer rationellt utnyttjande av resurserna och att tillförsäkra kunderna flexibla leveransvillkor till lägsta möjliga priser”. Men kunderna benämndes även fortsättningsvis inte sällan för ”belastningspunkter”.

Genom handelssamverkan och fysiska förbindelser med grannländer är det inte i dag rimligt att isolerat tala om det svenska elsystemet. Vad som sker utanför landets gränser

påverkar vårt elsystem och vad som sker inom landet påverkar vad som sker utanför Sverige.

Vindkraft har tillkommit i det svenska elsystemet, liksom industriell kraftvärme och kraftvärme i fjärrvärmesystemen. I det energisystem som växer fram är olika former av energilager alltmer intressanta. Traditionellt har el producerats i stora anläggningar och distribuerats till kund. Det har varit ett system som klarat efterfrågans variationer i mångt och mycket genom vattenkraftens egenskap att lagra energi i sina dammar. El är en färskvara, och lager är nödvändigt för att produktion av el ska kunna möta efterfrågan på el. I takt med att olika förnybara teknologier blivit allt billigare och lockat mer och mer investeringar till sig så ökar behovet av energilager på olika tidsskalor i elsystemet.

Det kommer finnas ett utökat behov av att i allt större utsträckning låta både efterfrågan och produktion definiera elmarknadens funktion. Samspelet mellan å ena sidan utbudet och å andra sidan efterfrågan kommer behöva utvecklas för fortsatt god funktion av den svenska/nordiska/europeiska elmarknaden. Konsumtionen av el kan tydligare än innan komma att styras av elpriset och det blir mer intressant att både konsumera mer (när elpriset är lågt) i form av till exempel att ladda energilager, göra elektrobränslen eller göra vätgas – och att konsumera mindre (när elpriset är högt). Gamla baskraftverk möter konkurrens från ny förnybar elproduktion med låga produktionskostnader i det förändrade energilandskapet.

Ellagen från 1902 har med tiden kommit att bli ett lapptäcke av justeringar och revideringar för att möta tidens strömningar. Det nya moderna elsystemet skulle tjäna på en uppdatering i grunden av ellagen som tar sin utgångspunkt i att elsystemet 1) fysiskt och finansiellt är en del av Europas elsystem, 2) har gått från att vara hierarkiskt uppbyggt till att bli mer och mer distribuerat och nätverkslikt och 3) har en marknadsfunktion som kan möta både energi- och effektutmaningar.

Mot bakgrund av detta föreslås att en utredning tillsätts som har sitt syfte att i grunden skriva om den svenska ellagen.

Anders Ådahl (C)